

Teresa Kosmala

Sosnowiec-Sielec, Zamek Sielecki, gm.
loco, woj. katowickie, AZP 98-48/-

Informator Archeologiczny : badania 30, 310-311

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

obecnej powierzchni, znaleziono fenig miasta Zgorzelca z 2 połowy XV w. W obu wykopach zinwentaryzowano liczne układy różnych murów kamiennie-ceglanych, pochodzących zapewne z różnego rodzaju i w różnym czasie wznoszonych przybudówek wieży, których charakter jak na razie nie jest możliwy do zdefiniowania. Uzyskany materiał ceramiczny jest silnie rozdrobniony. W sumie zewidencjonowano ponad 1000 większych ułamków ceramiki, ponad 1100 fragmentów kafli garnkowych, około 700 ułamków kafli płytowych (renesansowych, barokowych i współczesnych), ułamki dachówek, fragmenty rur piecowych, szkła (głównie okiennego), gwoździe, haki żelazne, kłódkę żelazną, przepalone fragmenty przedmiotów brązowych i żelaznych oraz kości zwierzęce. Z bruku dawnego podjazdu wyeksplorowano 5 gotyckich ceglanych kształtek, co może świadczyć o dużo wcześniejszych korzeniach osadniczych budynku. Analizowana ceramika nie potwierdza jednak tej tezy: 20% zbioru stanowią różnego rodzaju kamionki, 39% ceramika kremowożółta, 31% ceglasterczerwona, 4% późna stalowoszara, 6% inna, w tym współczesna. Zbiór zatem nie może być datowany wcześniej niż na przełom XV i XVI w.

Skibice, st. 1,
gm. Grabowiec, woj. zamojskie

patrz: neolit

Służewo, st. 28,
gm. Aleksandrów Kujawski,
woj. wrocławskie

patrz: późne średniowiecze

Sochaczew,
ul. Warszawska 5, st. 13,
gm. loco, woj. skierniewickie

patrz: późne średniowiecze

SOSNOWIEC-SIELEC,

Zamek Sielecki,
gm. loco,
woj. katowickie,
AZP 98-48/-

- zamek nowożytny (XVII w.)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w związku z planowanym remontem zamku przez mgr Teresę Kosmałą. Finansowane przez Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Sosnowcu. Pierwszy sezon badań. Wykonano 5 wykopów o łącznej powierzchni 0,52 ara na dziedzińcu zamkowym i 5 wykopów o łącznej powierzchni 1 ara przylegających do ściany zachodniej części pałacowej zamku. W sumie przebadano powierzchnię 1,52 ara.

Zamek datowany jest tablicą inskrypcyjną na lata dwudzieste XVII w. Źródła pisane potwierdzają funkcjonowanie dworu w Sielcu w 1403, a w 1430 r. fortalicjum Sielec.

Na całość zachowanego założenia składają się następujące elementy: pałac w skrzydle zachodnim – jednopiętrowy, podpiwniczony; dwa skrzydła boczne zamykające od północy i południa kwadratowy dziedziniec, tworzące rodzaj ganków komunikacyjnych; dwie narożnikowe baszty – północno-wschodnia i południowo-wschodnia. Celem badań było określenie chronologii obiektu, odczytanie jego pierwotnego planu oraz zbadanie nawarstwień ziemnych na zewnątrz budowli, założenie wykopów archeologicznych w piwnicach zamku nie było bowiem w tym sezonie możliwe. Istotne było także sprawdzenie czy murowany zamek nie został ulokowany w miejscu starszej budowli. W związku z tym, że obiekt był użytkowany, a także przeszedł gruntowny remont w latach 1978-1979, w tym remont instalacji liniowych, ogromna część powierzchni wokół obiektu została zniszczona. Wykonano wtedy także izolacje pionowe murów fundamentowych do głębokości 1,60 m, niszcząc warstwy kulturowe. W tej trudnej sytuacji dokonano następujących ustaleń:

- obiekt pierwotnie posiadał skrzydło wschodnie, po którym zachowały się mury fundamentowe i zasypisko piwnic,

- stwierdzono występowanie warstw kulturowych datowanych na XIV-XV w. w wykopie usytuowanym przy ścianie wschodniej części pałacowej zamku, związanych z budową części pałacowej,

- ściany fundamentowe ganków komunikacyjnych i ściany skrzydła zachodniego (pałac), rozpoznane od strony dziedzińca, zbudowano różną techniką, fundamenty ganków są młodsze,

- rozpoznano mury fundamentowe zamurowanych wejść od strony dziedzińca do skrzydeł północnego i południowego, usytuowanych odmiennie od funkcjonujących obecnie,

- przy zachodniej ścianie części pałacowej obiektu, obok wejścia do piwnic, stwierdzono występowanie śladów urządzeń wodnych (murki, instalacje) z XVII i XVIII w., związanych z funkcjonującym tu stawem lub fosą,

- w fosie (stawie) rozpoznano warstwy związane z porządkowaniem obiektu po pożarze z 1824 r., udokumentowanym źródłami pisanymi.

Datowanie części pałacowej obiektu wymaga potwierdzenia poprzez przeprowadzenie badań we wnętrzach piwnic i na dziedzińcu obiektu. Badania będą kontynuowane.

SPYTKOWICE,

Zamek, st. 41,
gm. loco,
woj. bielskie,
AZP 103-52/-

• zamek nowożytny (XVI-XVII w.)

Nadzór archeologiczny wykopu budowlanego na dziedzińcu zamkowym, przeprowadzony przez mgr. Mariana Myszkę (Pracownia Archeologiczna, M. Myska, Kraków), z udziałem mgr inż. arch. Marii Bicz-Suknarowskiej. Finansowane przez Archiwum Państwowe w Krakowie. Dziewiętnasty sezon badań. Wykop, usytuowany wzdłuż muru kurtynowego zamykającego założenie od północy, miał powierzchnię około 50 m².

Wykop przecinał nasypy gruzowe z XIX i XX w. o miąższości ponad 3 m, a tylko na niewielkiej przestrzeni nasypy gliniaste z XVII w. Nie osiągnięto stropu calca ani żadnego poziomu użytkowego (stratygrafia stanowiska jest jednak dobrze rozpoznana w wyniku systematycznych badań wykopaliskowych w latach 70.). Pod nasypami odkryto relikt nieznannej budowli, dostawionej do muru kurtynowego, którego chronologię określa się na XVII w. Odsłonięto fragmenty murów kamiennie-ceglanych o grubości 1,2 m, które miały od strony zewnętrznej odsadzki szerokości 30-35 cm, stanowiące oparcie dla sklepienia. Zakres i charakter przeprowadzonych badań nie pozwala na sprecyzowanie planu, funkcji i chronologii odkrytej budowli. Zebrano ułamki naczyń i kafli z XVII-XVIII w. oraz fragmenty kamiennych detali architektonicznych.

Materiały pozostawiono w zamku w Spytkowicach. Badania zostały zakończone.

STAWIEC, st. 1,

gm. Lubanie,
woj. wrocławskie,
AZP 46-46/23

- osada grupy brzesko-kujawskiej kultury lendzielsko-polgarskiej (neolit)
- osada kultury łużyckiej (V okres epoki brązu – okres halsztacki C)
- cmentarzysko kultury łużyckiej (V okres epoki brązu – okres halsztacki C)
- osada kultury przeworskiej (środkowy i późny okres przedrzymski)
- dwór staropolski (XVII-XVIII w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe w związku z budową gazociągu tranzytowego, przeprowadzone w sierpniu i wrześniu przez dr Aldonę Andrzejewską (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego i Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich Oddział w Łodzi). Finansowane przez EuRoPol Gaz SA. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 2470 m².

Warstwa humusu osiągała miąższość od 10 do 35 cm. Pod nią w części zachodniej (odcinki 1-7) i wschodniej (odcinki 14-19) wykopu znajdowała się calcowa glina morenowa, w którą zagłębione były obiekty pradziejowe i nowożytne. W obrębie odcinków 8-12, poniżej humusu, natrafiono na relikty warstwy nowożytnej o miąższości od 5 do 30 cm. Z tym poziomem osadniczym, datowanym na XVII i XVIII w., związane są 53 obiekty, w tym budynki dworskie, piwniczka, kuchnia dworska, chałupa, budynek gospodarczy, paleniska, piece kopułowe, wędzarnie, doły śmietnikowe i negatywy słupów. W obrębie odcinków 13 i 14 wyeksplorowano częściowo podwalinę prawdopodobnie drewnianego dworu (obiekt 1): cały odcinek ściany północnej (8,6 m), fragment ściany zachodniej (10,6 m) oraz narożniki północno-zachodni i północno-wschodni. Podwalina zbudowana była z jednej warstwy glazów o średnicy około 60-80 cm i stanowiła pozostałość niepodpiwniczzonego, dwutraktowego budynku. Przy ścianie zachodniej znajdowała się niewielka piwniczka (obiekt 3), a pod traktem zachodnim piwnica ceglana (obiekt 4). Odkryto częściowo 2 pomieszczenia szerokości 2,4 m, przykryte kolebkowo. Grubość murów posadowionych na jednej warstwie kamieni łączonych zaprawą wapienną i gliną, wznoszonych od strony wewnętrznej pomieszczeń, wynosiła około 54 m, wysokość do nasady sklepienia 1 m, długość odsłoniętej w całości zewnętrznej ściany północnej – 6,44 m. W pierwszym pomieszczeniu znajdował się ceglany podest schodów wiodących na I kondygnację, do drugiego prowadziło przejście, zachowane w postaci węgaru drzwiowego. W odległości około 9 m na zachód od dworu odkryto drewnianą kuchnię dworską z piecem kopułowym zagłębionym w podłoże (na ruszcie i pod nim zachowało się kilkadziesiąt naczyń – interesujący zbiór form używanych w tym okresie). Pozyskany